

ASKELIA AKTIIVISUUTEEN

**Toiminnallisia harjoituksia
aikuisten maahanmuuttajien
yhteiskunnallisten taitojen vahvistamiseen**

Milla Lindström
Laura Tikkanen

TURUN KRISTILLINEN OPISTO 2014

Turun kristillisen opiston oppimateriaaleja -sarja

Tekijät: Milla Lindström ja Laura Tikkanen

Toimittanut: Mari Ruohonen

Julkaisija: Turun kristillisen opiston säätiö,
Lustokatu 7, 20380 Turku. www.tk-opisto.fi

Rahoitettu Opetushallituksen tuella.

ISBN 978-952-5803-29-7

Taitto ja kuvitus: Ulriikka Lipasti

Askelia aktiivisuuteen on aikuisten maahanmuuttajien yhteiskunnallisia taitoja vahvistava tehtävämateriaali. Sen tarkoituksena on ohjata ja rohkaista toimimaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä.

Materiaali on laadittu vastaamaan niihin kysymyksiin ja tarpeisiin, joihin olemme työssämme maahanmuuttajien parissa usein törmänneet. Lähtökohtana materiaalin laatimisessa on ollut maahanmuuttajien yhteiskunnallisten valmiuksien tukeminen ja lisääminen harjoituksin, joissa yhteiskuntaa tarkastellaan ja yhteiskuntataitoja opitaan toiminnan kautta. Samalla vahvistetaan oppijan kirjallista ja suullista ilmaisua. Olemme etsineet uusia tarkastelutapoja etenkin niihin tilanteisiin, joissa maahanmuuttajat tulkitsevat suomalaista yhteiskuntaa omien kulttuurisidonnaisten käsitystensä tai kokemustensa pohjalta, minkä seurauksena tulkinnat saattavat johtaa väärinkäsityksiin.

Askelia aktiivisuuteen -materiaalin tehtävien tarkoituksena on tarjota työkaluja myös kulttuurierojen pohtimiseen ja erilaisten kulttuuristen arvojen ja käytäntöjen hyväksymiseen. Tehtävissä korostuu yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen soveltaminen omaa elämänhallintaa tukevaksi kokonaisuudeksi. Haluamme tarjota opiskelijoille oppimiskokemuksia luokkahuoneen ulkopuolella.

Materiaalintekijöinä uskomme elinikäiseen oppimiseen ja oppiainerajojen yli ulottuvaan yhteistyöhön, jonka tuloksena tämä materiaali on syntynyt.

Ei koulua vaan elämää varten!

Tekijät

I VASTUU ITSESTÄ JA MUISTA.....	6
1. Vuorokausijana.....	7
2. Oppimissuunnitelma.....	9
3. Tilanteeseen sopiva käytös.....	11
4. Tunteiden ilmaisu ja tulkinta.....	13
5. Vahvuuksien tunnistaminen.....	14
6. Oma tarina.....	15
7. Aktiivinen vapaa-aika.....	16
8. Kirjekaveri.....	18
9. Palautetta.....	19
10. Yhteiskunnan normit.....	20
11. Kuluttaja yhteiskunnassa	22
12. Vastuulliset hankinnat.....	24
13. Vastuu ympäristöstä.....	26
14. Projektina kotoutuminen.....	28
II TOIMIJANA SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA.....	31
1. Mene museoon.....	32
2. ... tai elokuviin!.....	34
3. Kirjastossa.....	35
4. Värit ja vaatteet.....	37
5. Vaikuttaminen yhteiskunnassa.....	39
6. Kulttuuri tutuksi.....	40
7. Yhteiskunnan tukiverkko.....	41
8. Saako sanoa?.....	43
9. Uutinen.....	44
10. Oletko kartalla?.....	45
11. Maalla ja merellä.....	46
12. Ihan pihalla.....	48
13. Kestävän kehityksen teemapäivä.....	49

III OPINNOISTA TYÖELÄMÄÄN.....	50
1. Ryhmä ammattilaisia.....	51
2. Koulutuspolkuja.....	53
3. Erilaisia työkuultuureita.....	55
4. Kohti suomalaista työelämää.....	56
5. Työmatka.....	57
6. Viesti kouluun.....	58
7. Viesti työharjoittelupaikkaan.....	59
8. Työntekijänä Euroopan unionissa.....	60
9. Työelämän pelisäännöt.....	61

I VASTUU ITSESTÄ JA MUISTA

1. VUOROKAUSIJANA

Tehtävän teemoja: lepo, syöminen, peseytyminen, pukeutuminen, hygienia ja terveys

Opettajan ohje:

Opiskelijalle jaetaan moniste "Miten huolehdit itsestäsi yhden vuorokauden aikana?" ja pyydetään häntä pohtimaan tavallista arkipäivää ja itsestä huolehtimista.

Opiskelija piirtää tai kirjoittaa viivalle omaan elämänhallintaan (hygienia, pukeutuminen, lepo, syöminen) liittyvät asiat.

Tehtävä voidaan käsitellä yhdessä esimerkiksi niin, että

- a) opettaja kerää opiskelijoiden ajatuksia ja kirjaa ne ylös yhdessä nähtäväksi valkokankaalle. Aiheet voidaan jakaa vuorokaudenaikojen (aamu, päivä, ilta, yö) tai elämänhallinnan osa-alueiden (hygienia, pukeutuminen, lepo, syöminen) mukaan.
- b) opettaja jakaa ryhmälle neljä tyhjää A3-paperia otsikoilla aamu, päivä, ilta, yö ja opiskelijat merkitsevät jokaiseen paperiin omat tapansa.

Materiaali käydään yhdessä läpi ja keskustellaan tapoihin liittyvistä eroista ja yhtäläisyyksistä eri kulttuureissa.

Apukysymyksiä opettajalle tehtävän purkuun:

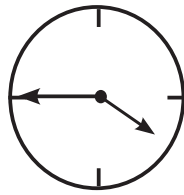
- Kuinka monta tuntia nuket vuorokauden aikana?
- Mihin aikaan menet nukkumaan ja mihin aikaan heräät?
- Nukutko päiväunia? Mikä on sopivan pituinen päiväuni?
- Kuinka usein peset hampaat?
- Kuinka usein käyt suihkussa/saunassa/kylvyssä? Kuinka paljon käytät siihen aikaa?
- Mitkä asiat vaikuttavat siihen, mitä puet päällesi aamulla?
- Miten kylmällä säällä on hyvä pukeutua? Entä sateisena päivänä?
- Kuinka monta lämmintä ateriala syöt vuorokauden aikana?
- Millainen on hyvä aamiainen/lounas/päivällinen?
- Millainen on hyvä välipala?
- Kuinka usein syöt jotakin makeaa/suolaista/rasvaista?
- Mikä on hyvä juoma, kun olet janoinen?

Miten huolehdit itsesiäsi yhden vuorokauden aikana?

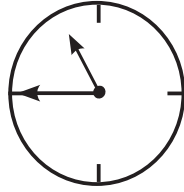
Kirjoita tai piirrä janalle peseytymiseen, pukeutumiseen, ruokailuun ja lepäämiseen liittyvät asiat.

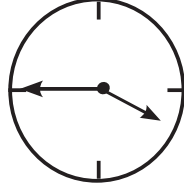
AAMU

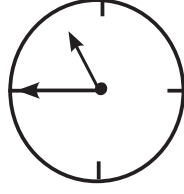
PÄIVÄ

ILTA

YÖ

2. OPPIMISSUUNNITELMA

Tehtävän teemoja: itsearviointi, oppiminen, tavoitteiden asettelu, tulevaisuuden suunnitelmat, ryhmän toiminta

Opettajan ohje: Opiskelijat pohtivat osaamistaan ja oppimistaan. Pohdinnat kirjoitetaan "Mitä? Miten? Miksi?" -monisteeseen tajunnanvirtana tai yksittäisinä sanoina. Tekstiä ei muokata eikä korjata.

Tämän jälkeen pohdinnoista keskustellaan pienissä ryhmissä. Kuinka monilla on samoja taitoja ja tavoitteita? Miten ryhmässä voitaisiin tukea oppimista?

Pienryhmissä laaditaan oppimisen ohjeet, jotka kirjataan ylös ja laitetaan kaikkien nähtäville.

Opiskelijat voidaan jakaa neljään pienryhmään esimerkiksi suomen kielen osa-alueiden mukaan: kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen. Tällöin opiskelijat kirjaavat ylös tapoja, joilla voivat tukea tämän kielen osa-alueen vahvistumista.

Mitä? Miten? Miksi?

Kirjoita mahdollisimman monta mieleesi tulevaa asiaa.

Mitä haluat oppia tämän vuoden aikana?

Miten opit? Mitä sinun täytyy tehdä, että opit?

Miksi haluat oppia? Mihin haluat päästä tämän vuoden jälkeen?

3. TILANTEESEEN SOPIVA KÄYTÖS

Tehtävän teemoja: kohtelias käytös, kielen eri rekisterit, vaarallisia sanoja

Opettajan ohje: Pohditaan pienryhmissä kielen eri rekistereitä. Millaista on kohtelias ja epäkohtelias käytös, ja miten se näkyy kielessä ja kehon kielessä?

Tehdään harjoitukset.

Keskustelua voidaan syventää näyttelemällä epäkohteliasta ja kohteliasta käytöstä arkipäivän tilanteissa, kuten

- tutustuminen
- myöhästyminen oppitunnilta
- avun pyytäminen
- saapuminen työhuoneeseen tai toimistoon
- puhelu virkamiehelle
- ajanvaraus terveyskeskukseen
- tuotepalautus liikkeeseen.

Pohtikaa pienessä ryhmässä, millainen on kohtelias ja epäkohtelias ihminen. Millaisia kohteliaisuuksia tai epäkohteliaisuuksia olet itse kuullut? Miltä sinusta tuntui?

Kenelle sanot:

- Mitä kuuluu?
- Miten menee?
- Onks kaikki ok?

Ketä heistä voit puhutella etunimellä?

- ystävä
- opettaja
- johtaja
- tarjoilija
- työpaikan/koulun muu henkilökunta

Mitä erilaisia sävyeroja suomen kielen tervehdyssanoilla on? Ketä voit tervehtiä näin? Ketä et?

- Hei!
- Moi!
- Päivää!
- Huomenta!

Vaarallisia sanoja. Pohdi, mitä seuraavat sanat tarkoittavat ja missä olet kuullut niitä.

- homo
- neekeri
- ryssä
- vittu
- mustalainen

4. TUNTEIDEN ILMAISU JA TULKINTA

Tehtävän teemoja: tunteet, tunteiden käsittely

Opettajan ohje: Opiskelijat ottavat itsestään kolme valokuvaa, joissa he esittävät erilaisia tunnetiloja, esimerkiksi *vihainen, iloinen, hämmentynyt, kyllästynyt, nälkäinen, surullinen*.

Kuvien ottamisen jälkeen kuvat heijastetaan luokassa ja keskustellaan.

- Mistä tunnetilasta on kysymys ja miten se näkyy kasvoilla ja kehonkielessä?
- Mitkä tunteet näyttävät kasvoilla samanlaisilta?
- Onko kulttuurieroja?

Keskustelun jälkeen jakaannutaan pienryhmiin ja keskustellaan, miten kukin toimii tietyssä tunnetilassa. Keskustelun aiheita voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Kerro, milloin olit viimeksi todella vihainen. Mikä aiheutti sen ja miten toimit silloin? Miten vihan tunteesta pääsee eroon?
- Mikä tekee sinut iloiseksi? Kerro jokin tilanne, jossa tulit todella iloiseksi. Miten ilo näkyy ihmisessä?
- Miten suru näkyy ihmisessä, fyysisesti ja psyykkisesti? Miten surullista ihmistä voi lohduttaa?

- Ota itsestäsi kolme valokuvaa eri tunnetiloissa. Kuvassa voi näkyä koko vartalo tai vain kasvot.
- Älä kerro muille opiskelijoille, mitä tunteita ajattelet.
- Anna ottamasi kuvat opettajalle.

5. VAHVUUKSIEN TUNNISTAMINEN

Tehtävän teemoja: identiteetti, itsetuntemus, osaamisen tunnistaminen, tavoitteiden asettaminen, ryhmässä toimiminen, hops

Opettajan ohje: Opiskelijat ottavat itsestään valokuvan. Kaikkien kuvat liitetään yhdeksi PowerPoint-dokumentiksi (1 opiskelijan kuva /dia).

Ensin opiskelija itse nimeää oman parhaan puolensa, jonka hän kirjoittaa omaan diaansa kursiivilla. Sen jälkeen jokainen ryhmän jäsen sanoo vielä yhden vahvuuden (esim. mukava, iloinen, ahkera) kustakin opiskelijasta ja opettaja toimii kirjurina.

Pohditaan, mikä on suomalaisessa kulttuurissa kohteliasta ja korrektia kirjata ihmisen ominaisuuksiksi (eli ei kirjata esimerkiksi ikäviä fyysisiä tai korostavia piirteitä). Keskustellaan siitä, millaisia kulttuurisia eroja on siinä, mikä koetaan vahvuutena.

Opiskelija kirjaa omaan diaansa vuoden tärkeimmän tavoitteensa opiskelun tai muun elämän osalta.

Katsotaan valmis PowerPoint-esitys yhdessä.

Sama esitys katsotaan uudestaan keväällä ja pohditaan yksin ja yhdessä, onko tavoite toteutunut vai ei ja miksi.

- 1) Ota itsestäsi valokuva ja lisää se luokassa ryhmäsi yhteiseen PowerPoint-esitykseen.
- 2) Mieti, mikä on sinun paras puolesi ja kirjoita se kursiivilla omaan diaasi. Valmistaudu sanomaan **yksi** hyvä asia myös muista ryhmäsi opiskelijoista.
- 3) Mieti, mikä on sinun tärkein tavoitteesi tämän opiskeluvuoden aikana ja kirjoita se diaan.

6. OMA TARINA

Tehtävän teemoja: identiteetti, oma historia, minuuden vahvistaminen, symbolien käyttö

Opettajan ohje:

Opiskelijat valitsevat 3–5 elämäänsä eniten vaikuttanutta tapahtumaa. Tapahtumat voivat olla positiivisia tai negatiivisia, mutta niiden täytyy olla merkityksellisiä elämän arvojen ja valintojen kannalta.

Opiskelijat kirjoittavat nämä asiat paperille ja pohtivat, minkä tapahtuman ja minkä osan siitä he voisivat kertoa muille. Opiskelijat suunnittelevat, millaisilla kuvallisilla keinoilla he voivat esittää valitsemansa tapahtuman (esimerkiksi kameralla otetaan symbolisia kuvia). Kuvista koostetaan digitaalinen tarina, johon opiskelija kirjoittaa ja äänittää haluamansa tarinan.

Tehtävä voidaan toteuttaa myös piirtämällä aikajana, johon merkitään nämä tapahtumat. Tämän jälkeen opiskelijat kertovat tapahtumista pienissä ryhmissä ja muut ryhmän jäsenet esittävät kysymyksiä.

Pohdi elämäsi vaikuttaneita asioita. Valitse 3–5 tapahtumaa, jotka ovat vaikuttaneet eniten siihen, minkälaisia ajatuksia sinulla on. Kirjoita nämä asiat paperille. Sen jälkeen suunnittele, minkälaisen tarinan haluaisit tehdä näistä asioista.

7. AKTIIVINEN VAPAA-AIKA

Tehtävän teemoja: harrastukset ja vapaa-aika, tiedonhaku, kirjoittaminen

Opettajan ohje:

Opiskelijat keräävät yksin tai pienryhmissä eri paikallislehdistä ja tiedotteista tietoa harrastusmahdollisuuksista, ajankohtaisista asioista ja tulevista tapahtumista. Tiedot esitellään pienryhmissä koko luokalle ja tapahtumista valitaan kiinnostavimmat.

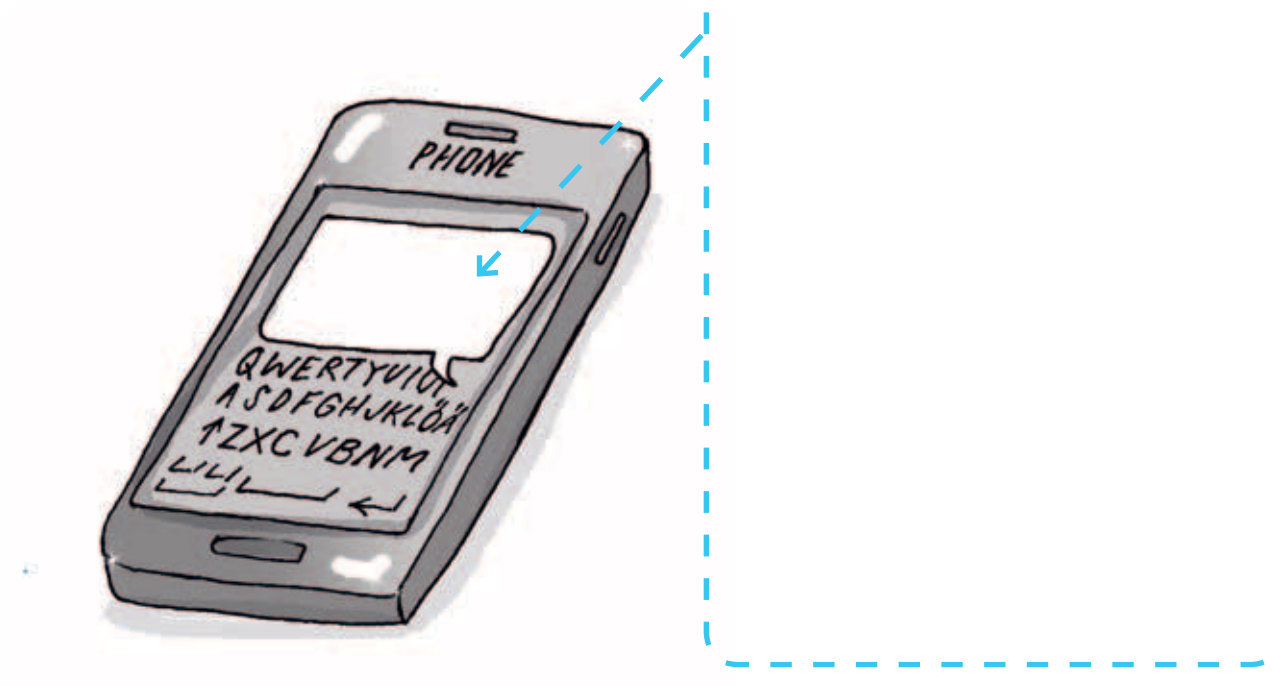
Seuraavalla oppitunnilla etsitään internetistä lisätietoa tapahtumista: Mitä maksaa? Kuinka kauan kestää? Millaiset kulkuyhteydet? Kenelle tapahtuma on suunnattu? Tiedot esitellään koko ryhmälle.

Sovitun ajanjakson aikana (esim. yksi viikko) opiskelijat osallistuvat pienryhmissä valitsemaansa tapahtumaan ja valmistautuvat kertomaan siitä koko ryhmälle seuraavalla oppitunnilla.

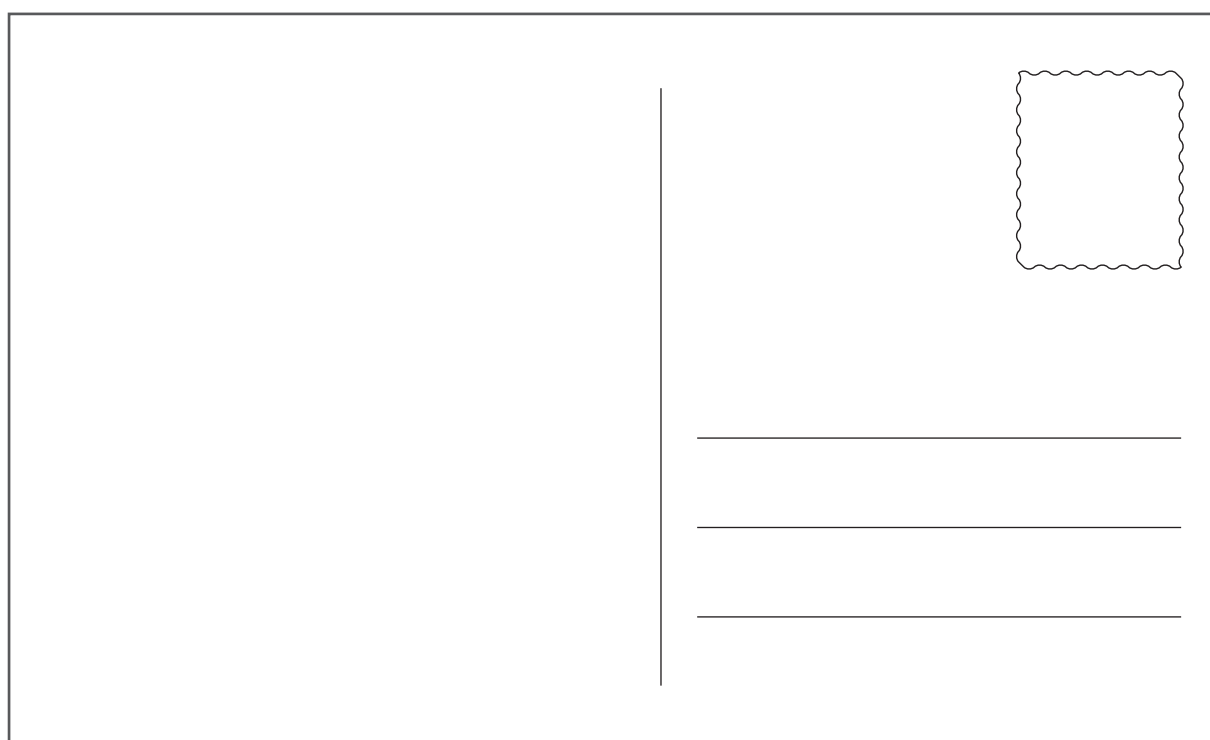
Opetuskokonaisuudessa voidaan tehdä seuraavat kirjalliset harjoitukset:

- 1) Lähetä ystävällesi tekstiviesti ja pyydä häntä mukaan tapahtumaan.
- 2) Lähetä ystävällesi postikortti tapahtumasta. Kerro, mitä olet kokenut ja minkälaisia tunteita tapahtuma sinussa on herättänyt. Postikortissa voit käyttää myös puhekieltä. Etsi postikortin kuvapuolelle sopiva kuva sanoma- tai aikakauslehdestä ja liimaa se paikalleen.
- 3) Kirjoita uutinen, jossa kuvaillet tapahtumaa asiatyylillä. Pohdi, minkälainen kieli sopii uutiseen.
- 4) Kirjoita palautetta tapahtuman järjestäjille. Mikä oli hyvää tai mikä oli huonoa? Esitä parannusehdotuksia. Mieti, millaista on rakentava palaute. Entä millaista on huono palaute? Millaisia kokemuksia sinulla on palautteen saamisesta ja antamisesta?

Tekstiviesti

Postikortti

8. KIRJEKAVERI

Tehtävän teema: kirjeen/epävirallisen sähköpostiviestin kirjoittaminen

Opettajan ohje:

Opiskelijat kirjoittavat kirjeen tai sähköpostiviestin, jossa kerrotaan itsestä ja tulevan lukuvuoden suunnitelmista ja esitetään jokin kysymys tai kysymyksiä.

Opettaja kerää kirjeet ja antaa palautetta kielestä sekä rakenteesta. Tämän jälkeen opiskelijat saavat kirjeensä takaisin ja kirjoittavat sen uudelleen puhtaalle paperille.

Korjatut kirjeet kerätään ryhmän postilaatikkoon. Jokainen opiskelija ottaa postilaatikosta yhden kirjeen, johon kirjoittaa vastauksen.

Vastauksia ei enää korjata vaan kirjeet annetaan suoraan vastaanottajalle. Vastaanottaja antaa suullista palautetta saamastaan vastauksesta, esimerkiksi kolme positiivista asiaa.

Kirjoita kirje tai sähköpostiviesti uudelle tuttavallesi.

Kerro itsestäsi. Kerro kuka olet ja mistä tunnette toisenne, koska uusi tuttavasi ei ehkä heti muista sinua.

Kerro hänelle, mitä teet tänä lukuvuonna ja mitä haluat tehdä kun kurssi on loppunut.

Esitä tuttavallesi jokin kysymys tai kysymyksiä.

Mieti, miten aloitat ja lopetat.

9. PALAUTETTA

Tehtävän teemoja: kirjoittaminen, palautteen antaminen, virallinen kieli, perustelu, vaikutusmahdollisuudet

Kirjoitetaan palautetta. Tehtävä alustetaan keskustelulla opiskelijoiden kokemuksista kuluttajina ja palveluiden käyttäjinä. Miten he ovat toimineet tilanteessa, jossa jokin asia ei ole toiminut odotusten mukaisesti? Tai missä tilanteessa olisi voinut antaa positiivista palautetta?

Kirjallisesti voidaan laatia netistä ostetun tuotteen palautus esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Vaate on väärää kokoa.
- Jokin laite ei toimi.
- Matkalippu on väärälle päivälle tai siinä on jokin muu virhe.
- Tuote on väärä.

Kirjallisessa palautteessa voidaan harjoitella kohteliasta kielenkäyttöä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Linja-auto ei kulje aikataulun mukaan, ja myöhästyt usein sen vuoksi.
- Posti menee toistuvasti väärään osoitteeseen (saat väärää postia tai sinun postisi menee väärään osoitteeseen).
- Kotitalosi piha tai rappukäytävä on usein epäsiisti.
- Jonotusaika on kohtuuttoman pitkä (esim. poliisiasema, terveysasema, pankki).
- Hotellihuone oli epäsiisti.

Tutkitaan erilaisten palvelujen internetsivujen palautelomakkeita ja kirjoitetaan sähköistä palautetta. Palaute voi olla positiivista tai negatiivista.

10. YHTEISKUNNAN NORMIT

Tehtävän teemoja: lähiympäristön havainnointi, sopiva käytös julkisissa tiloissa, ohjeiden noudattaminen, kielen ja kuvien yhteispelin pohtiminen

Opettajan ohje:

Lähdetään keskustaan, missä opiskelijoita ohjeistetaan valokuvaamaan erilaisia kieltomerkkejä ja ohjekylttejä. Tämän jälkeen palataan kouluun ja käydään läpi löydetty kiellot ja ohjeet ja keskustellaan niistä.

Keskustelunaiheita:

- 1) Mikä Suomessa on kiellettyä, mutta opiskelijan kotimaassa sallittua?
- 2) Miten julkisella paikalla toimitaan ja käyttäydytään? Miten julkinen tila eroaa yksityisestä tilasta. Esimerkiksi:

- yleisö vessa - oma vessa
- ravintola - keittiö
- oma auto - bussi
- kirjasto oleskelutilana - oma olohuone
- uimahalli - oma kylpyhuone

- 3) Millaista kieltä kielloissa ja ohjeissa on käytetty? Millaisia kuvat ovat? Miten kuvat ja teksti toimivat yhdessä?

Keskustelun jälkeen luodaan ohjeita ja kielloja koulun yhteisiin tiloihin. Ryhmä jaetaan pienryhmiin, jotka käyvät haastattelemassa koulun keittiön, siivouksen ja kiinteistöhuollon henkilökuntaa ja siten selvittävät, millaisia ongelmia koulun yhteisten tilojen käytössä esiintyy.

Haastattelujen jälkeen opiskelijat laativat ohjeen, kehotuksen tai kiellon asian korjaamiseksi. Valmis tuote käydään esittelemässä haastatetuille henkilöille ja sovitaan sen mahdollisesta käytöstä koulun tiloissa.

Kieltomerkit ja ohjekyltit

Etsi lähiympäristöstäsi tai kaupungin keskustan alueelta erilaisia kielloja ja ohjeita. Ne voivat olla kuvia tai tekstejä. Ota niistä kuva.

Tutki kieltojen ja ohjeiden kieltä. Onko kieli vaikea vai helppo ymmärtää? Mikä tekee siitä helpon tai vaikean? Ymmärrätkö viestin jo kuvasta?

Haastattelu ja ohjeen tai kiellon tekeminen pienryhmässä

- Haastatelkaa koulun työntekijää (esimerkiksi siivooja, talonmies, keittiön henkilökunta, atk-tukihenkilö) ja selvittäkää, mitä ongelmia koulun tiloissa esiintyy ja miten opiskelijat voisivat vaikuttaa asiaan omalla toiminnallaan.
- Laatikaa haastattelun pohjalta ohje, kehoitus tai kiello, jossa on sekä kuva että tekstiä.
- Valmis tuote näytetään haastatelluille ja kysytään lupa kiinnittää näkyvälle paikalle.

11. KULUTTAJA YHTEISKUNNASSA

Tehtävän teemoja: kestävä kehitys, talous, rahan arvo, tiedonhaku

Opettajan ohje:

Harjoituksen tarkoitus on havahduttaa opiskelijat huomaamaan, mihin raha kuluu.

Harjoituksen jälkeen puhutaan säästämisestä ja kustannuksista. Ensimmäisessä vaiheessa pienryhmät etsivät tietoa kustannuksista. Seuraavaksi tiedonhaun tulokset puretaan kokoamalla tiedot koko ryhmän nähtäville yhteiseen taulukkoon. Tällöin nähdään, miten arviot kustannuksista eroavat ja voidaan keskustella, mistä erot johtuvat.

Esimerkki taulukosta, johon jokainen ryhmä voi lisätä löytämänsä tiedot:

	ryhmä 1	ryhmä 2	ryhmä 3	ryhmä 4
kouluruoka 20 opiskelijalle viikossa				
biojäte: 6 kg naudanlihaa				

Seuraavassa vaiheessa opiskelijat kirjoittavat viikon ajan rahankäyttöpäiväkirjaa. Kun viikko on kulunut, päiväkirjoista keskustellaan pienryhmissä ja pohditaan yhdessä, mistä menoista kukin voisi säästää. Keskustelun jälkeen lasketaan, kuinka paljon säästöä syntyisi kuukauden ja vuoden aikana.

RAHANKÄYTTÖPÄIVÄKIRJA

nimi: _____ aika: _____

	syöminen ja juominen	nautinto- aineet	hygienia	liikkuminen	vapaa-aika
maanantai					
tiistai					
keskiviikko					
torstai					
perjantai					
lauantai					
sunnuntai					
yhteensä					

Viikon aikana kulutettu raha yhteensä: _____

Kuukauden aikana: _____

Vuoden aikana: _____

12. VASTUULLISET HANKINNAT

Tehtävän teemoja: kestävä kehitys, vierailu kierrätystavaratalossa tai kirpputorilla, onnitteleminen

Opettajan ohje:

Vierailun tarkoituksena on auttaa ymmärtämään rahan ja tavaran arvo, hyödykkeiden elinkaari ja uusiokäytön mahdollisuudet.

Kerrotaan opiskelijoille retkikohde ja aika. Pyydetään heitä itse selvittämään, miten he pääsevät ajoissa paikalle.

Vierailukohteessa opiskelijoille annetaan tehtäväksi pienryhmässä etsiä viidelle eri henkilölle sopiva, tietynhintainen lahja. Opiskelijoille on hyvä painottaa, että lahjaa ei tarvitse oikeasti ostaa.

Vierailun jälkeen tehtävä puretaan luokassa keskustelemalla, millaisia lahjoja kukin ryhmä antaisi ja miksi he päättivät niin. Päätetään yhdessä kaikkein paras lahja kullekin kohdehenkilölle ja laaditaan onnittelukorttiin teksti.

Jokainen opiskelija kirjoittaa onnittelukortin kahdelle valitsemalleen henkilölle. Kirjoitustehtävässä voidaan käyttää samaa postikorttipohjaa kuin *Vastuu itsestä ja muista* -osion harjoituksessa 7. Ennen onnittelukortin kirjoittamista pohditaan yhdessä:

- Mistä syystä onnitellaan ja annetaan lahjoja?
- Miten kirjallinen onnittelu aloitetaan?
- Mitä on kohteliasta kirjoittaa ja mitä ei?
- Millaisia kulttuurieroja onnittelemisessä on?

Vierailuaika ja -paikka: _____

Ryhmän jäsenet: _____

Tehtävä:

Ryhmällänne on 10–15 euroa rahaa. Teidän täytyy yhdessä etsiä hyvä lahja.

Kirjoittakaa taulukkoon, mitkä lahjat valitsitte ja miksi.

ystävälle	
äidille tai isälle	
opettajalle	
koulun rehtorille	
pienelle lapselle	

HUOM! Teidän ei tarvitse oikeasti ostaa lahjoja.

Jokainen lahja voi maksaa vain 10–15 euroa, koska teillä ei ole enempää rahaa.

13. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ

Tehtävän teemoja: kestävä kehitys, lähiympäristö, roskaaminen, diagrammien käyttö, ympäristöstä huolehtiminen

Opettajan ohje:

Opettaja kertoo *Roska päivässä* -liikkeestä, jonka mukaan jokainen voi osallistua ympäristöstä huolehtimiseen keräämällä yhden roskan päivässä. Liikkeestä löytyy runsaasti tietoa internetistä, joten opiskelijoita voi pyytää etsimään lisätietoja itsenäisesti.

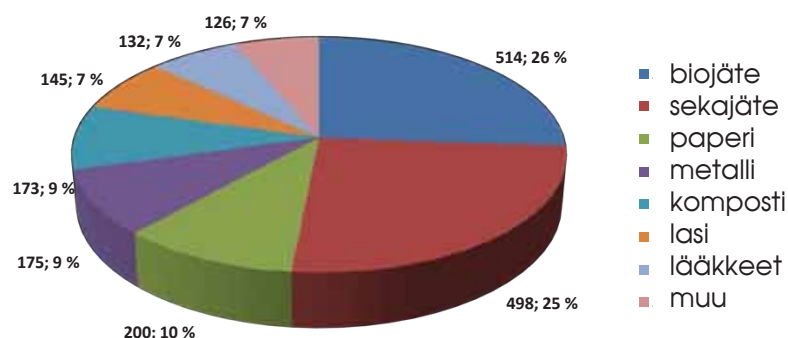
Opiskelijat pitävät roskapäiväkirjaa viikon ajan. Opiskelijoita pyydetään keräämään yksi roska päivässä ja laittamaan se asianmukaiseen roska-astiaan. Päiväkirjaan kirjoitetaan havaintoja ympäristön siisteydestä sekä kirjataan ylös kerätyt roskat.

Valmiiden päiväkirjojen tiedot kootaan yhteiseen taulukkoon (joko paperille tai johonkin sähköiseen oppimisympäristöön), minkä jälkeen niistä voidaan keskustella.

Keskustelunaiheita pienryhmissä:

- Mitä roskia kerättiin eniten ja mitä muita havaintoja tehtiin viikon aikana?
- Muuttiko roskapäiväkirja omaa käyttäytymistä tai suhtautumista roskaamiseen?
- Miten voit itse vaikuttaa syntyvän roskan määrään?
- Millaisia kulttuurikohtaisia eroja roskaamisessa on?

Kootun taulukon tietojen pohjalta voidaan harjoitella pylväs- ja ympyrädiagrammien laatimista. Havaintojen pohjalta lasketaan ennuste kuukauden ja vuoden roskamäärästä.

ROSKAPÄIVÄKIRJA

nimi: _____

aika: _____

	Minkä roskan keräsit? Mistä paikasta?	Millaiseen roska-astiaan laitoit sen? (esim. lasi, metalli, paperi, sekajäte, komposti, biojäte)
maanantai		
tiistai		
keskiviikko		
torstai		
perjantai		
lauantai		
sunnuntai		
yhteensä		

14. PROJEKTINA KOTOUTUMINEN

Opettajan ohje:

Projektin aihe on "Suomeen muuttavan ensimmäiset viikot. ABC – Miten selvitä Suomessa?"

Opettaja jakaa opiskelijat pienryhmiin, joissa on opiskelijoita joko eri kulttuureista tai kaikki samasta kulttuurista.

Ennen tehtävän aloittamista mietitään yhdessä, millaista on hyvä ja huono pienryhmätoiminta. Kyseistä pohdintaa voi myös käyttää pienryhmän lämmittelytehtävänä, jolle pienryhmätoimintaa aletaan rakentaa. Opiskelijat sopivat itse pienryhmän toimintatavat, vastuualueet ja aikataulun.

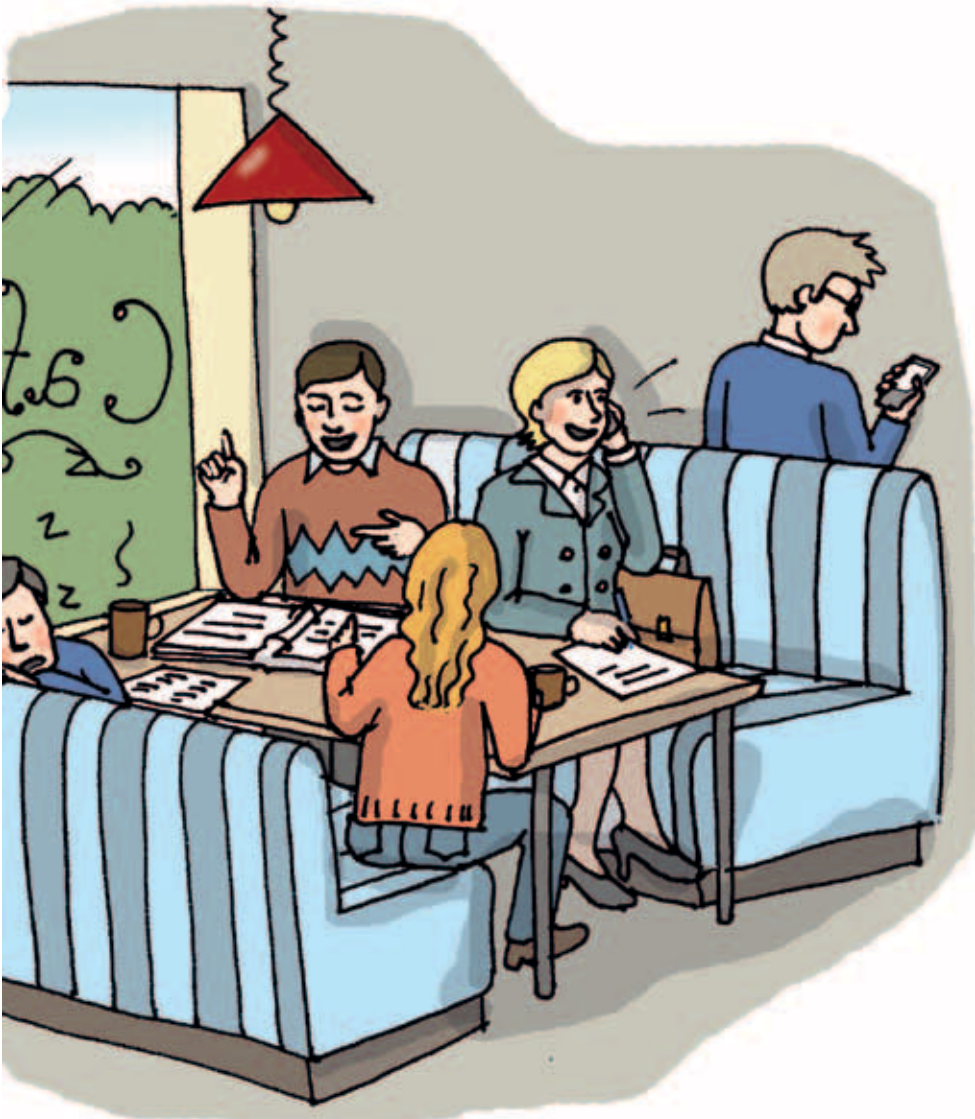
Ryhmä toimii itseohjautuvasti eli opettaja ei puutu ryhmän toimintaan ohjeidenannon jälkeen vaan antaa ryhmän muodostua rauhassa. Ryhmä pyrkii itse ratkaisemaan vastaan tulevia ongelmia. Projektin toteutumista arvioidaan vain lopputuloksen perusteella, minkä vuoksi kukin ryhmä päättää toimintatavoistaan itse.

Projektin tuotos voi olla esimerkiksi

- blogi
- tietokoneella toteutettu opas
- audiovisuaalinen esitys
- näytelmä (käsikirjoitus ja toteutus).

Opettaja antaa opiskelijoille aikarajan, jolloin projektin täytyy olla valmis. Projektityöskentelyn keskivaiheille sovitaan yksi palaveri, jossa pienryhmät kertovat lyhyesti projektinsa etenemisestä.

Valmiit projektit esitellään koko ryhmälle tai, jos mahdollista, äidinkieleltään suomenkielisille. Projektin päätyttyä opiskelijat kirjoittavat nimettömät post-it-laput, joissa he kertovat, mikä projektissa oli vaikeaa ja millaisia tunteita he kokivat sen aikana.

Suomeen muuttavan ensimmäiset viikot

ABC – MITEN SELVITÄ SUOMESSA?

Suunnitelkaa ja toteuttakaa pienryhmässä esimerkiksi jokin näistä:

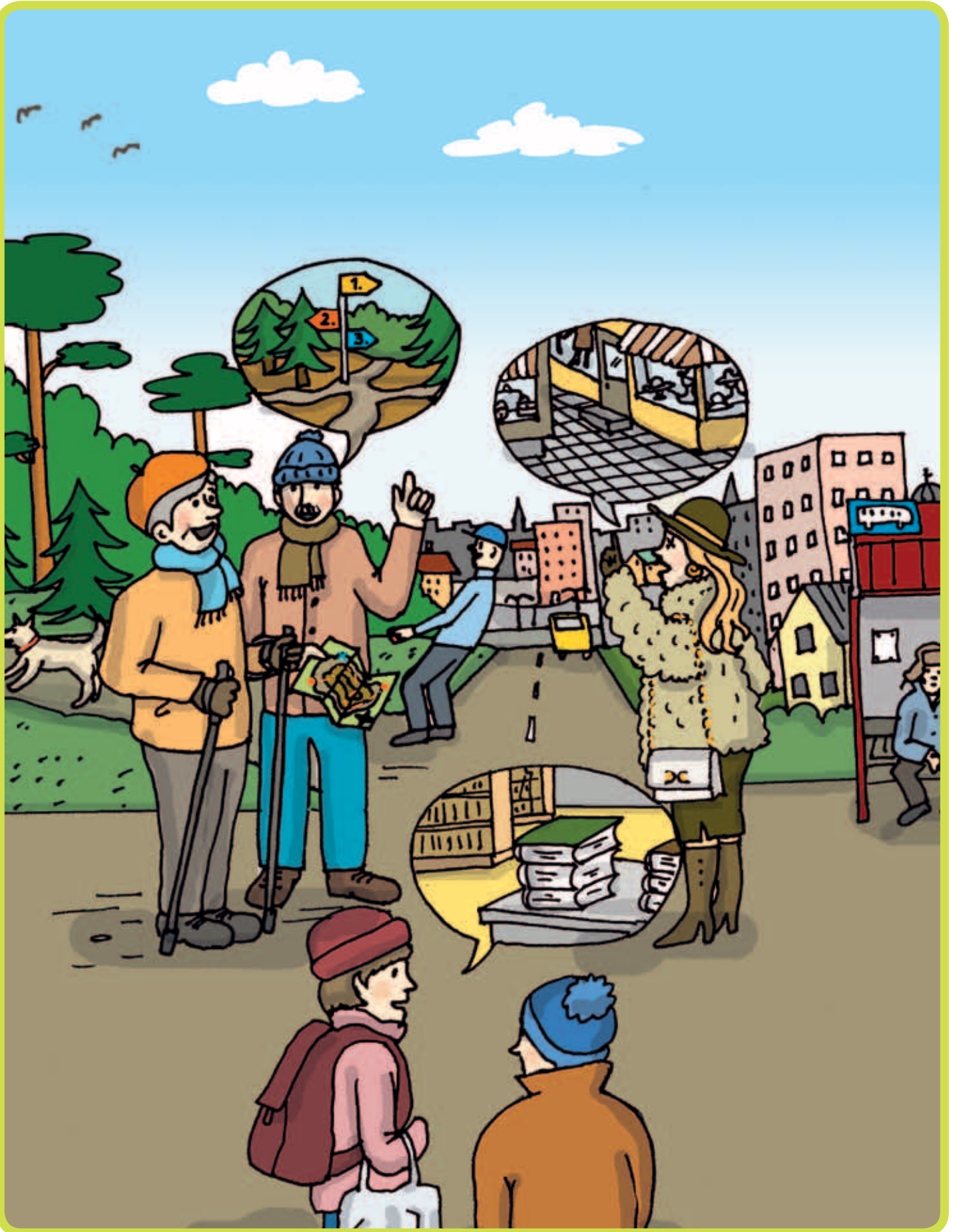
- blogi
- tietokoneella toteutettu opas
- audiovisuaalinen esitys
- näytelmä (käsikirjoitus ja toteutus)

Pienryhmän muistilista

- aikataulu:
- vastuualueet eli kuka tekee ja mitä?
- tarvittavat materiaalit:
- ryhmän jäsenten yhteystiedot:

II TOIMIJANA SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA

1. MENE MUSEOON

Tehtävän teemoja: museo- tai galleriakäynti, taideteoksesta ja tunteista kertominen

Opettajan ohje:

Pohditaan yhdessä, mitä museoita paikkakunnalla on. Opiskelijat selvittävät pienryhmissä, milloin jokin museo on auki, mitä sisäänpääsy maksaa ja millä tavalla museoon pääsee. Voidaan selvittää myös, millaisia gallerioita kaupungissa on.

Pohditaan yhdessä, mitä museossa tai galleriassa voi oppia ja mitä siellä saa ja ei saa tehdä. Sen jälkeen tehdään suunnitelma retkestä.

Museossa ja galleriassa tehtäviä harjoituksia:

- 1) Opiskelijat valitsevat yhden mieluisan ja yhden epämieluisan teoksen. Seuraavalla tunnilla kukin opiskelija pitää lyhyen esitelmän teoksistaan ja perustelee mielipiteensä esineen mieluisuudesta ja epämieluisuudesta.
- 2) Opiskelijat valitsevat museosta tai galleriasta pienen määrän taideteoksia ja suunnittelevat niihin opastuksen.
- 3) Gallerioissa opiskelijat pyytävät gallerian työntekijältä luvan ottaa kuvan jostakin taideteoksesta. Seuraavalla oppitunnilla opiskelija liittää kuvan Word-dokumenttiin ja kirjoittaa taideteoksen perustiedot (tekijä, vuosi, galleria) ja kertoo, miksi hän valitsi kyseisen teoksen ja millaisia tuntemuksia se hänessä herättää. Tehtävä palautetaan sähköiseen oppimisympäristöön, jossa muut opiskelijat voivat kommentoida sitä.

- 1) Valitse yksi taideteos, josta pidät ja yksi taideteos, josta et pidä. Kirjoita itsellesi muistiin, miltä taideteokset näyttävät ja valmistaudu kertomaan ryhmällesi, miksi ne ovat mielestäsi miellyttäviä tai epämiellyttäviä.
- 2) Valitkaa pienessä ryhmässä museosta tai galleriasta 5–7 teosta ja suunnitelkaa niihin opastus.
- 3) Valitse yksi taideteos ja pyydä gallerian työntekijältä lupa ottaa kuva siitä. Seuraavalla oppitunnilla kuva liitetään Word-dokumenttiin, johon kirjoitat myös teoksen perustiedot (tekijä, vuosi, galleria) ja syyn, miksi valitsit tämän taideteoksen ja millaisia tunteita se sinussa herättää. Tehtävä palautetaan sähköiseen oppimisympäristöön muiden luettavaksi ja kommentoivaksi.

2. ...TAI ELOKUVIIN!

Tehtävän teemoja: suomalainen elokuva, suomalaisuus, kielen havainnointi

Opettajan ohje:

Lähdetään ryhmän kanssa elokuvaan tai annetaan kotitehtäväksi katsoa jokin suomalainen elokuva. Opiskelijat voivat esimerkiksi sopia keskenään, että katsovat elokuvan yhdessä. Ennen elokuvaa opiskelijoille esitellään elokuvaan liittyvä tehtävämoniste. Tehtävät tehdään elokuvan jälkeisellä tunnilla.

Kerro elokuvan juonen pääkohdat viidellä lauseella.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Mitä suomalaiseen kulttuuriin liittyviä asioita elokuvassa esiteltiin?

Minkälaisen käsityksen elokuva antaa suomalaisista?

Mitä elokuvantekijät haluavat kertoa kyseisellä elokuvalla katsojalle?

Mistä tiedät, että kyse on elokuvasta eikä oikeasta elämästä?

Millaista kieltä elokuvassa puhutaan?

Millaisia ihmisiä elokuvassa on?

Minkälainen asema heillä on yhteiskunnassa?

3. KIRJASTOSSA

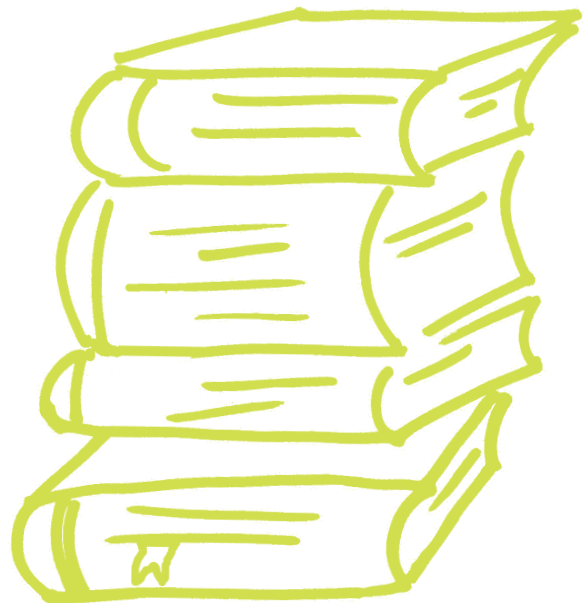
Tehtävän teemoja: kirjasto, tiedonhaku, kaunokirjallisuuden lukeminen, mielipiteen ilmaiseminen kirjoittamalla

Käydään tutustumassa kirjastoon. Kävellään läpi kirjaston eri osastot ja tutustutaan kirjaston erilaisiin käyttömahdollisuuksiin. Tutustutaan lainausautomaatin toimintaan ja hankitaan kirjastokortti opiskelijoille, joilta se puuttuu.

Kirjastokäynnin jälkeen opetellaan käyttämään kirjaston hakukonetta. Opiskelija etsii hakukoneen avulla kaunokirjallisen teoksen, jonka käy itsenäisesti lainaamassa. Opiskelija kertoo opettajalle sähköpostitse, minkä teoksen lainasi, miksi valitsi kyseisen teoksen ja miten teos löytyi kirjastosta.

Opiskelijalle annetaan ohje sanakirjan käytöstä: vain usein toistuvat vieraat sanat kannattaa katsoa sanakirjasta.

Lukemisen jälkeen kirjoitetaan mielipidekirjoitus, jossa joko suositellaan teosta tai kerrotaan, miksi teosta ei kannata lukea.

KIRJASTOHARJOITUS

1) Etsi kirjaston hakukoneen avulla yksi kirja ja käy lainaamassa se tällä viikolla.

Hakukoneen osoite: _____
_____

2) Kirjoita sähköpostia _____ mennessä opettajalle:

_____
(opettajan sähköpostiosoite)

Kirjoita sähköpostiviestissäsi:

- Minkä kirjan valitsit?
- Kuka on kirjailija?
- Kuinka monta sivua kirjassa on?
- Mistä kirja kertoo?
- Oliko kirja helppo löytää kirjastosta?

Kirjoita sähköpostin viestikenttään oma nimesi!

Jos et saa vastausta, opettaja ei ole saanut sinun viestiäsi!

Lukuohje ja mielipidekirjoitus

Älä käytä lukemisen aikana sanakirjaa. Muuten et koskaan lue kirjaa loppuun asti.

Jos sana toistuu monta kertaa samalla sivulla, voit katsoa sanakirjasta. Kirjoita sana vihkoon.

Kun olet lukenut kirjan, kirjoita mielipiteesi (100–300 sanaa) aiheesta: "Tämä kirja kannattaa lukea!" tai "Tätä kirjaa ei kannata lukea!"

Kirjoitelma täytyy palauttaa _____ mennessä _____
_____ (paikka, johon palautetaan).

4. VÄRIT JA VAATTEET

Tehtävän teemoja: värit ja vaatteet, värien kulttuurisidonnaisuus

Opettajan ohje: Tehtävässä pohditaan eri värien merkityksiä suomalaisessa kulttuurissa. Jaetaan opiskelijat pienryhmiin ja pyydetään heitä etsimään erivärisiä esineitä ja asioita. Näin nähdään konkreettisesti, miten eri tavoin ihmiset kokevat värit. Tämä värilista voidaan heijastaa taululle.

- musta
- punainen
- valkoinen
- sininen
- vihreä
- keltainen
- kulta
- violetti, lila
- harmaa
- ruskea
- oranssi

Opiskelijat kirjoittavat, mitä kustakin väristä tulee vapaasti assosioiden mieleen (esimerkiksi *sininen – meri, kaunis*).

Keskustellaan yhdessä värien merkityksistä eri kulttuureissa. Opettaja voi myös kertoa värien käytön historiasta Euroopassa ja Suomessa.

Pohditaan pukeutumista ja värejä miehen ja naisen näkökulmista sekä suomalaisten normien näkökulmasta seuraavissa tilaisuuksissa:

- häät
- hautajaiset
- syntymäpäivät
- työpaikka
- teatteri
- elokuvateatteri
- koulu
- disko tai baari
- kirkko, moskeija tai jokin muu pyhä paikka
- pihatalkoot
- itsenäisyyspäivän vastaanotto presidentinlinnassa
- metsä
- jalkapallo-ottelu

5. VAIKUTTAMINEN YHTEISKUNNASSA

Tehtävän teemoja: kansalaistoiminta, Suomen historia, vapaaehtoisuus, tiedonhaku, yhteydenottopyynnön kirjoittaminen

Opettajan ohje: Opettaja kertoo Suomen kansalaistoiminnan historiasta. Tunnilla voidaan puhua hyväntekeväisyystoiminnan alkamisesta 1800-luvun Suomessa. Aiheena voi olla esimerkiksi raittiusseurat, vapaapalokunta tai naisten vapaaehtoistoiminta.

Pohditaan yhdessä, millaista kansalaisjärjestötoiminta on nykyään Suomessa ja maailmalla. Minkälaiset ihmiset ovat mukana toiminnassa? Mikä on toiminnan tarkoitus?

Opiskelijat tekevät pienimuotoisen katugallupin, jossa he kysyvät, mitä kansalaisjärjestöjä ihmiset tuntevat. Näiden tietojen pohjalta opiskelijat valitsevat yhden järjestön, josta etsivät tietoa internetistä. Internet-lähteet merkitään näkyviin. Opiskelijat arvioivat löytämänsä tietoa ja pyrkivät saamaan selville pääasiat kyseisen järjestön toiminnasta.

Opiskelijat laativat julisteen ja esittelevät valitsemaansa järjestön muille. Samalla arvioidaan tiedonhakutehtävässä käytettyjen lähteiden luotettavuutta yhdessä.

Seuraavan kuukauden aikana opiskelijat ottavat sähköpostitse yhteyttä valitsemaansa järjestöön ja

- esittelevät itsensä lyhyesti
- kysyvät, miten he voisivat osallistua johonkin järjestön tapahtumaan tai toimintaan
- pyytävät järjestön edustajaa ottamaan yhteyttä sähköpostitse tai tiettyyn aikaan puhelimitse.

Ennen viestin kirjoittamista pohditaan, millainen viestin rakenteen tulisi olla ja millaista kieltä tulisi käyttää.

Opiskelijat ottavat tapahtumasta tai toiminnasta kuvan ja laativat siihen kuvatekstin. Kaikki opiskelijoiden ottamat kuvat kiinnitetään luokan tai koulun käytävän seinälle ja niihin liitetään järjestön yhteystiedot.

6. KULTTUURI TUTUKSI

Tehtävän teemoja: suomalainen identiteetti, kansallinen herätys, lähdekritiikki, retoriikka

Opettajan ohje: Luetaan katkelma jonkin kansallisen herättäjän tai vaikuttajan puheesta tai muusta tekstistä. Pohditaan, millainen kuva suomalaisesta ja suomalaisuudesta syntyy. Miksi?

Selkokielistetään Maamme-laulu ja mietitään hankalia sanoja yhdessä. Tämän jälkeen tehdään Maamme-laulusta puhekielinen versio, räppi tai muunlainen laulu, johon yhdistetään nyky-Suomi.

Opiskelijat jaetaan äidinkielistäin ryhmiin, joissa he suomentavat jonkin omankielisensä laulun, joka heidän mielestään kuvaa oman maan kulttuurin keskeisiä piirteitä. Mitä samanlaista ja millaisia eroja lauluista löytyy, kun niitä verrataan Maamme-lauluun?

Luetaan Runebergin Saarijärven Paavo ja keskustellaan, millainen Suomi-kuva siitä välittyy ja miten tämä kuva eroaa nykypäivän Suomi-kuvasta. Aihetta voidaan pohtia esimerkiksi maanviljelyn, talouden, uskonnon, perheen ja ravinnon näkökulmasta.

Maamme-laulu

- 1) Lue Maamme-laulun sanat. Mieti yhdessä parin kanssa hankalia sanoja ja yritä sanoa sama asia yksinkertaisemmin. Kirjoita laulun sanat uudestaan helpommalla kielellä.
- 2) Tee Maamme-laulusta puhekielinen versio, räppi tai muunlainen laulu, johon yhdistät tietojasi nyky-Suomesta.

7. YHTEISKUNNAN TUKIVERKKO

Tehtävän teemoja: hyvinvointi, palvelut, tilaston tulkitseminen, lomakkeiden täyttäminen

Opettajan ohje: Aluksi pohditaan, mitä palveluja kunta ja valtio järjestävät. Opiskelijat pitävät viikon ajan palvelupäiväkirjaa käyttämistään palveluista.

Seuraavalla viikolla keskustellaan tuloksista ja mietitään, onko käytetty vielä joitakin palveluita, joita ei ole huomattu kirjata. Mistä se johtuu?

Mietitään, mitä palvelut maksavat ja millaisia palveluita tietyt ihmisryhmät käyttävät. Voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia ihmisryhmiä:

- lapsiperheet
- opiskelijat
- eläkeläiset
- maahanmuuttajat
- työttömät
- työssäkäyvät
- sairaat
- vammaiset
- vähävaraiset

Katsotaan jotakin palveluihin liittyvää tilastoa (www.stat.fi) ja tulkitaan sitä.

Pyydetään opiskelijoita tuomaan oppitunnille jokin palveluihin liittyvä lomake esimerkiksi poliisista, Kelasta, kirjastosta, kuntosalilta tai sairaalasta.

- Tutkitaan lomakkeiden kieltä ja pohditaan pienissä ryhmissä, mikä tekee siitä vaikeaselkoisen tai selvän.
- Voidaan laatia selkokielineen versio ja lähettää se palautteena palvelun tarjoajalle.

PALVELUPÄIVÄKIRJA

nimi: _____

aika: _____

maanantai				
tiistai				
keskiviikko				
torstai				
perjantai				
lauantai				
sunnuntai				

8. SAAKO SANOA?

Tehtävän teema: sananvapaus

Opettajan ohje: Pohditaan, mitä sananvapaus tarkoittaa ja mitkä lait ja säännöt rajoittavat tai oikeuttavat sananvapautta. Teemaa käsitellään väittämien kautta. Missä näin voi sanoa ja missä ei?

- Minä tapan sinut!
- Presidentti on huono.
- Sinulla on kauniit silmät.
- Oletko naimisissa?
- Miksi sinulla ei ole lapsia?
- Kuinka paljon saat palkkaa?
- Mitä kuuluu?
- Onko kaikki hyvin?
- Matkustaminen on kallista.
- Etsimme nuorta kesätyöntekijää.
- Sinulla on ruma hame.
- Ette ole tervetullut tänne!
- Apua!
- Sinä haiset pahalle.
- Tämä ruoka on pahaa.
- Ole hiljaa!
- Ulos!

9. UUTINEN

Tehtävän teemoja: uutisen kirjoittaminen ja esittäminen, prosessikirjoittaminen, palautteen antaminen

Opettajan ohje: Tutkitaan uutisten kieltä leikkaamalla sanomalehdestä joitakin pieniä uutisia. Tämän jälkeen opiskelijat kirjoittavat lyhyen uutisen

- omasta asuinalueestaan
- oppilaitoksestaan
- Suomesta kotimaahansa.

Opiskelijat saavat palautetta kirjoittamastaan uutisesta ensin parilta tai pienryhmissä, minkä jälkeen opettaja kerää tekstit ja korjaa uutisten kieliasua. Korjausten jälkeen opiskelijat kirjoittavat uutisensa uudelleen. Lopuksi uutinen videoidaan ja leikataan, minkä jälkeen valmiit uutiset katsotaan luokassa.

10. OLETKO KARTALLA?

Tehtävän teemoja: kestävä kehitys, lähiympäristö, kartat, perspektiivi

Opettajan ohje: Katsotaan yhdessä koulun ympäristön karttaa ja pohditaan, mitä eri merkit tarkoittavat.

Lähdetään ulos havainnoimaan, miltä ympäristö näyttää kartalla ja luonnossa.

Kävellään mittakaavan osoittama matka (esimerkiksi 1 cm kartalla on 200 metriä) maastossa. Voidaan käyttää mittanauhaa apuna havainnollistamaan kartan tarkkuutta.

Palataan luokkahuoneeseen ja vertaillaan erilaisia karttoja (esimerkiksi historialliset kartat sekä eri kaupunkien ja maiden kartat). Opiskelijalle annetaan tehtäväksi etsiä oman kotimaansa tai kotikaupunkinsa kartta ja pohtia, millainen kuva paikasta syntyy kartan perusteella.

Kartan käytön eri mahdollisuuksia:

- kaupungin rakentuminen (ympyräkaavasta asemakaavaan)
- oman kaupungin tai kaupunginosan lähihistoriasta puhuminen
- liikenneyhteyksien ymmärtäminen karttojen avulla
- Euroopan tuntemuksen parantaminen

11. MAALLA JA MERELLÄ

Tehtävän teemoja: luonto, ympäristö, kestävä kehitys, jokamiehenoikeudet, talkoot

Opettajan ohje: Aluksi tutustutaan jokamiehenoikeuksiin pareittain. Toinen opiskelija lukee puolet jokamiehenoikeuksista ja toinen puolet. Selitetään parille oma osa.

Tehdään yhteinen miellekartta opituista asioista. Valitaan jokamiehenoikeuksista ne, jotka liittyvät omaan arkeen ja perustellaan, miksi ja miten ne liittyvät siihen.

Lopuksi valitaan yhdessä jokin lähimetsä tai ranta, käydään siellä ja mietitään, mitä siellä saa tehdä ja ei saa tehdä. Tehdään metsän tai rannan "käyttöohje" luokan seinälle.

Lähimetsässä tai rannalla voidaan järjestää talkoopäivä, jonka aikana aluetta siistitään.

12. IHAN PIHALLA

Tehtävän teemoja: ympäristösuhde, kartta, vapaa-aika, ulkoilu, oma lähiympäristö

Opettajan ohje: Tämän tehtävän voi tehdä vasta jokamiehenoikeuksien käsittelyn jälkeen.

Opiskelijat jaetaan pienryhmiin asuinalueittain. Pienryhmät suunnittelevat oman lähiympäristönsä ulkoilureitin ja piirtävät sen kartalle. Reitille keksitään nimi ja annetaan ohjeet, mistä reitti alkaa ja mihin se loppuu.

Kartta reitteineen ja ohjeineen annetaan toiselle pienryhmälle, joka käy tutustumassa reittiin ja kirjaa ylös kommentteja reitin ja ohjeiden toimivuudesta. Ryhmä myös kuvaa reitiltä kauniita ja rumia asioita.

Tämän jälkeen reitin suunnitellut pienryhmä tekee muutokset ohjeisiin ja kävelee reitin läpi. Reitti ja toisen ryhmän ottamat kuvat esitellään luokassa ja keskustellaan, mikä on kaunista ja mikä on rumaa. Luokassa voidaan pohtia yhdessä sanontaa "Kauneus on katsojan silmässä".

Keskustelua voidaan laajentaa koskemaan ympäristösuhdetta ja sitä, miten se on kulttuurinen piirre. Pohditaan esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Miksi joissakin kulttuureissa metsä koetaan rauhan ja rauhoittumisen tilana ja joissakin pelottavana paikkana?
- Miksi jonkun mielestä villi puutarha on kauniimpi kuin hoidettu puutarha?

Ulkoilureitti

Suunnitelkaa pienessä ryhmässä oman lähiympäristönne ulkoilureitti ja piirtäkää se kartalle. Keksikää reitille nimi ja antakaa ohje, mistä reitti alkaa ja mihin se loppuu.

Sen jälkeen kävelkää tekemänne reitti läpi ja valokuvatkaa reitiltä yksi kaunis ja yksi ruma asia.

Esitelkää suunnittelemanne reitti ja kuvaamanne asiat luokassa.

13. KESTÄVÄN KEHITYKSEN TEEMAPÄIVÄ

Tehtävän teemoja: kestävän kehityksen teemapäivä, mainonnan keinot ja mainoksen laatiminen

Opettajan ohje: Valitaan yhdessä jokin teemapäivä ja toteutetaan se.

- Luokan oma vaihtotori. Jokainen tuo luokkaan yhden itselleen tarpeettoman, mutta hyväkuntoisen ja käyttökelpoisen tavaran tai vaatteen. Tarkoituksena on vaihtaa tavaroita tai vaatteita. Ylijääneille tavaroille keksitään yhdessä sopiva sijoituspaikka.
- Luopuminen jostakin nautintoaineesta viikon ajaksi. Teemapäivänä keskustellaan, miten luopuminen on vaikuttanut omaan elämään.
- Tavarankorjauksen päivä. Jokainen opiskelija tuo luokkaan jonkin hieman rikkiäisen tavaran tai jo muodista poistuneen vaatteen.

Suunnitellaan, miten sen käyttöikää voitaisiin pidentää.

Laaditaan pienryhmissä mainos, jolla yritetään houkuttaa muitakin osallistumaan teemapäivään. Ennen mainoksen tekemistä opiskelijat etsivät erilaisia mainoksia, joita tutkitaan yhdessä. Millaista kieltä mainoksessa on käytetty? Miten kuva ja kieli sopivat yhteen? Toimiiko mainos?

III OPINNOISTA TYÖELÄMÄÄN

1. RYHMÄ AMMATTILAISIA

Tehtävän teemoja: työharjoittelu ja opinto-ohjaus

Opettajan ohje: Opiskelijat täyttävät pohjatiedot taulukkoon haastatteleamalla toisiaan. Selvitetään, mitä ammatteja ryhmän opiskelijoilla on ja miten opiskelijat ovat päätyneet kyseisiin ammatteihin.

Tämän jälkeen keskustellaan pienryhmissä, miten ammattiin voi kouluttautua Suomessa ja millainen työllisyystilanne on. Tehtävässä ei käytetä internetiä eikä muitakaan lähteitä. Tiedot kerätään taulukkoon.

Lopuksi kootaan taululle opiskelijoiden keräämiä ammatteja ja selvitetään yhdessä, missä voi kouluttautua ja millaisia työpaikkoja ammattiin on tarjolla. Katsotaan eri työnhakupalveluja. Esimerkiksi näin:

ammatti	ammattiin kouluttautuminen ja työllisyystilanne

Keskustellaan, millaisia valmiuksia ja taitoja sekä pohjakoulutusta ammattiin opiskelu vaatii.

Haastattele muita opiskelijoita ja täydennä tiedot taulukkoon.

nimi	ammatti kotimaassa	ammattiin kouluttautuminen kotimaassa	ammatti Suomessa <ul style="list-style-type: none"> • koulutus: missä, kuinka kauan kestää • työllistyminen
omat tiedot			
opiskelija 1			
opiskelija 2			
opiskelija 3			
opiskelija 4			

2. KOULUTUSPOLKUJA

Tehtävän teemoja: osaamisen tunnistaminen, koulutus

Opettajan ohje: Opiskelijat keksivät kolme ominaisuutta, joita tarvitaan kyseisessä ammatissa. Lisäksi he piirtävät ammattiin johtavia koulutuspolkuja. Korteista voidaan valita ryhmän tavoitteisiin sopivat.

Voidaan yhdessä keskustella, miten ammattinimikkeet muuttuvat ja ovat muuttuneet. Minkälainen koulutus esimerkiksi pitää olla päiväkodissa työskentelevällä lastenhoitajalla? Oliko koulutusvaatimus aiemmin sama?

Esimerkkinä lähihoitaja

peruskoulu → 2. asteen koulutus

suomen kielen alkeiskurssi → jatkokurssi → ammatilliseen koulutukseen

valmistavat opinnot → ammatillinen koulutus

lastenhoitaja	lastentarhanopettaja	luokanopettaja
ekonomi tai ekonomisti	merkonomi	tradenomi
sairaanhoitaja	terveydenhoitaja	lähihoitaja
linja-autonkuljettaja	taksinkuljettaja	ambulanssin kuljettaja
professori	tohtori tai dosentti	tutkija

rakennusmies	insinööri tai diplomi-insinööri	arkkitehti
hammashoitaja	suuhygienisti	hammaslääkäri
farmaseutti	proviisori	lääketeknikko
isännöitsijä	huoltomies	kiinteistövalittaja
floristi	puutarhuri	luomuviljelijä
poliisi	järjestysmies	vartija
kansanedustaja	virkamies	kunnanvaltuutettu
viittomakielen ohjaaja	työnohjaaja	opinto-ohjaaja
psykiatri	mielisairaanhoitaja	psykologi

3. ERILAISIA TYÖKULTTUUREITA

Tehtävän teemoja: pukeutuminen, työ, työturvallisuus

Opettajan ohje: Piirretään kuva tai kirjoitetaan, mistä vaatteista tai muista asusteista seuraavien ammattien edustajat tunnistetaan:

- pappi
- lääkäri
- talonmies
- linja-autonkuljettaja
- keittäjä tai kokki
- poliisi
- vartija
- virkailija
- rakennusmies
- lastenhoitaja
- tarjoilija

Perustellaan, miksi edellä mainittujen ammattien edustajat pukeutuvat tietyllä tavalla. Voidaan pohtia, millaisia vaatimuksia työnantajalla on pukeutumisesta ja miksi. Pohditaan myös, miksi joissakin ammateissa ei ole erityistä työvaatetusta. Miten vapaa-ajan pukeutuminen eroaa työpukeutumisesta?

Tässä tehtävässä voidaan hyödyntää edellisen tehtävän ammattikortteja. Pohditaan, millaiset työvaatteet soveltuvat erilaisiin työpaikkoihin ja työtehtäviin.

4. KOHTI SUOMALAISTA TYÖELÄMÄÄ

Tehtävän teema: työharjoittelu

Opettajan ohje: Valmistaudutaan työharjoitteluun. Jokainen opiskelija pohtii itsekseen, miksi työharjoittelu tuntuu vaikealta tai helpolta ja kirjoittaa syyt ylös paperille.

Tämän jälkeen työskennellään pareittain ja pari etsii vastauksia, ratkaisuja tai ohjeita toisesta vaikeilta tuntuviin asioihin ja kertoo niistä suullisesti. Vuoroja vaihdetaan.

Harjoitus voidaan purkaa ryhmässä taululle, jolloin jokainen opiskelija käy kirjoittamassa taululle yhden syyn, miksi työharjoittelu tuntuu vaikealta tai helpolta.

5. TYÖMATKA

Tehtävän teemoja: tien neuvominen kartan avulla, reittioppaan käyttö

Opettajan ohje: Neuvotaan parille reitti työharjoittelupaikkaan tai kouluun kartan avulla. Opettaja määrittelee paikat, joihin parit vuorotellen neuvovat toisiaan. Harjoitellaan suunnan neuvomisen fraaseja, kohteliasta kysymistä ja tarkentamista.

Käytetään avuksi internetin aikatauluhakuja, esim. reittiopas ja Matkahuolto, ja selvitetään sopivin aikataulu ja reitti tietyissä tilanteissa.

Annetaan valmiita ongelmia ratkottavaksi. Esimerkiksi:
Miten pääset kotoasi seuraavana maanantaiaamuna kello yhdeksäksi

- lähimmälle linja-autoasemalle
- työharjoittelupaikallasi julkisilla kulkuneuvoilla tai pyörällä
- verotoimistoon
- terveyskeskuksen laboratorioon viemään salmonellanäytettä
- poliisilaitokselle selvittämään oikeuttasi työskennellä Suomessa?

Katso karttaa ja reittiopasta tai Matkahuollon internetsivuja ja selvitä, miten pääset kotoasi seuraavana maanantaiaamuna kello yhdeksäksi

- lähimmälle linja-autoasemalle
- työharjoittelupaikallasi julkisilla kulkuneuvoilla tai pyörällä
- verotoimistoon
- terveyskeskuksen laboratorioon viemään salmonellanäytettä
- poliisilaitokselle selvittämään oikeuttasi työskennellä Suomessa?

6. VIESTI KOULUUN

Tehtävän teemoja: koulu ja kirjoittaminen, asiatyyli

Opettajan ohje: Harjoitellaan asiatyylistä kirjoittamista. Opiskelijat lähettävät viestit opettajan sähköpostiin. Ennen tehtävän tekemistä tutkitaan, miltä sähköposti näyttää (lähettäjä, vastaanottaja, aihe, viestikenttä).

Kirjoita kouluun viesti, jossa

- tervehdit
- esittelet itsesi lyhyesti
- kysyt kolme asiaa kurssista tai koulutuksesta, joka kiinnostaa sinua
- pyydät tapaamista
- lopetat viestin kohteliaasti
- kirjoitat loppuun nimesi ja yhteystietosi.

Kirjoita kouluun viesti, jossa

- tervehdit
- esittelet itsesi lyhyesti
- kerrot, miksi et voi tulla kouluun pariin päivään
- kysyt kotitehtäviä
- lopetat viestin kohteliaasti
- kirjoitat loppuun nimesi.

Kirjoita kouluun viesti, jossa

- tervehdit
- esittelet itsesi lyhyesti
- pyydät lupaa kahden viikon poissaoloon kesken opiskelun
- kerrot mikä on syy ja perustelet, miksi on tärkeää jäädä pois pariiksi viikoksi
- kerrot, miten korvaat poissaolon ja hoidat kotitehtävät
- lopetat viestin kohteliaasti
- kirjoitat loppuun nimesi.

7. VIESTI TYÖHARJOITTELUPAIKKAAN

Tehtävän teemoja: työharjoittelu, asiatyylisen sähköpostin kirjoittaminen, viestin jättäminen puhelinvastaajaan

Opettajan ohje: Opiskelija ei voi mennä työharjoitteluun jonakin päivänä. Pohditaan pienessä ryhmässä, miten asiasta ilmoitetaan esimiehelle ja miten asia ilmaistaan. Millaisen kuvan esimies saa, jos harjoittelijalla on usein varattuja aikoja ja muita menoja?

Opiskelijat kirjoittavat asiatyylisen sähköpostiviestin, jossa ilmoittavat työharjoittelupaikkaan poissaolostaan. Viesti lähetetään opettajan sähköpostiin.

Harjoitus voidaan tehdä myös suullisesti, jolloin opiskelija soittaa työharjoittelupaikkaan ja jättää viestin vastaajaan.

Kirjoita viesti työharjoittelupaikkaan. Valitse vaihtoehto 1 tai 2.

1. Jos sinulla ei ole vielä työharjoittelupaikkaa, kirjoita lyhyt viesti, jossa

- tervehdit
- esittelet itsesi lyhyesti
- kerrot, milloin työharjoittelu on ja miksi haluat tähän paikkaan
- pyydät tapaamista
- lopetat viestin kohteliaasti
- kirjoitat loppuun yhteystietosi.

2. Jos sinulla on jo työharjoittelupaikka, kirjoita lyhyt viesti, jossa

- tervehdit
- esittelet itsesi lyhyesti
- kerrot, että et voi osallistua työharjoitteluun jonakin päivänä, koska... Keksi jokin syy, miksi et voi tulla töihin!
- kerrot, milloin tulet ja miten korvaat poissaolon
- lopetat viestin kohteliaasti
- kirjoitat loppuun yhteystietosi.

8. TYÖNTEKIJÄNÄ EUROOPAN UNIONISSA

Tehtävän teemoja: työelämätiето, kansainvälisyys, koulutus

Opettajan ohje: Opiskelijoille annetaan ohjaajan rooli, johon heidän tulee eläytyä. Opiskelijoiden pitää ratkaista, miten tilanteessa voisi toimia. Mistä hakisit apua ja neuvoja tässä tilanteessa?

Yksinhuoltajaäiti haluaa opiskelemaan suomen kieltä.	Nico on asunut Suomessa vuoden ja hän haluaa sairaanhoitajaksi.	Yksinhuoltajaisä saa työtarjoituksen 100 kilometrin päästä kotoaan.
Sardar on 15-vuotias ja haluaa jalkapalloilijaksi.	Maryam on ollut opettaja kotimaassaan Irakissa ja hän haluaa työskennellä opettajana myös Suomessa.	Suomalainen Katri haluaa lähteä töihin Ranskaan.
Camilla Söderström etsii kesätyötä.	Diana on 28-vuotias, mutta hänellä ei ole mitään koulutusta eikä työkokemusta.	Suomenruotsalainen Petra haluaa lähteä opiskelemaan Italiaan.
Mika on saanut potkut.	Abdirahman on tehnyt kotimaassaan työtä eläimien kanssa ja haluaisi tehdä sitä myös Suomessa.	Peter haluaa tehdä yhteistyötä venäläisen yrityksen kanssa.
Opettaja Kaisa haluaa vaihtaa ammattia.	Markilla ei ole työharjoittelupaikkaa.	Lauraa kiusataan työpaikalla.
Parturi-kampaaja Ilari on tullut allergiseksi kemiallisille aineille, joilla hiuksia värjätään.	Azim kaatuu työpaikan pihalla ja loukkaa selkensä.	Oikean kätensä menettänyt Oskari miettii, minne menisi työharjoitteluun.
Oona pohtii, mitä hän tekisi peruskoulun jälkeen.	Tamila on seitsemän lapsen äiti ja hän haluaisi opiskella.	Milla on saanut uuden työpaikan ja häntä jännittää ensimmäinen työpäivä.

Tehtävän teema: pimeä työ

Opettajan ohje: Mitä on pimeä työ? Miten pimeä työ vaikuttaa eri osapuoliin ja mitä he ajattelevat pimeästä työstä? Miettikää pimeän työn eri puolia eri osapuolten näkökulmista:

- pimeää työtä tekevä työntekijä
- pimeää työtä tarjoava työnantaja
- Suomen pääministeri
- Euroopan unioni
- Suomessa asuva lapsiperhe
- maahanmuuttaja